

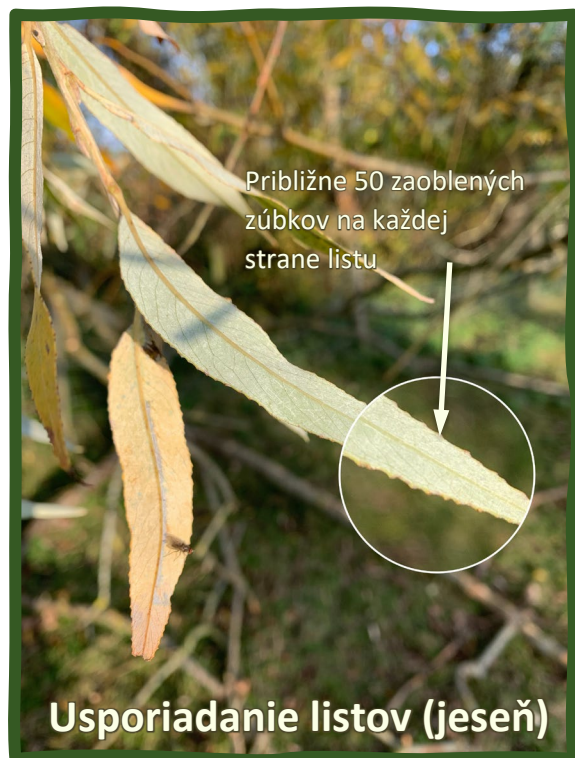
PLANT ID: Vrbá biela

Salix alba L.

Praktické využitie: Drevo jej blízkej príbuznej Vrbý bielej modrej (*Salix alba* var. *caerulea*) sa využíva pri výrobe kriketových pálok.

Jej kôra obsahuje podobne ako pri iných vrbách salicín, ktorý keď sa v ľudskom tele zmení na kyselinu salicylovú, uvoľňuje od bolesti, zápalov a horúčky, a využíval sa tiež pri výrobe aspirínu.

Samčie a samicie kvety rastú oddelene na rôznych stromoch

PLANT ID: Vřba biela *Salix alba* L.

Vedeli ste? Hľadajte hodvábné chumáče v záhyboch listov alebo v zakrútených listoch, ktoré sú potvrdením prítomnosti motýľov ako lišaj pávoooký. Roľovanie listov je stratégiou, ktoré niektoré húsenice využívajú na to, aby sa vyhli predátorom a parazitom.

Vřby sú mimoriadne náchylné na cecídie formované určitými druhmi hmyzu alebo húb. Tento fakt núti vřbu reorganizovať svoju štruktúru a vytvoriť si charakteristické hrče.

Plody nie sú chutné !

Užitočné rady:

Vždy si skúste všímať a vyhodnotiť kombináciu 3-4 rôznych znakov jednotlivých častí vřby: **Listov:** tvar a veľkosť, farba a ochlpenie hornej a dolnej strany; **Výhonky:** farba a ochlpenie, prítomnosť palistov; **Kvety:** tvar, veľkosť a charakter jahniad.

Všetky vřby majú striedavé listy a puky. Puky majú iba jednu viditeľnú šupinu, ktorá je v skutočnosti tvorená dvomi zrastenými.

Dajte si pozor:

Vřby sú taxonomicky ťažkou skupinou na identifikáciu, keďže sa môžu navzájom ľahko krížiť a vytvárať poddruhy s charakteristikami viacerých druhov.

Rozmnožovacie stratégie :

Opelovanie: opelované hmyzom a vetrom .

Šírenie semien: šírené vetrom, vodou, vtákmi a cicavcami .

Iné: Vřby sa ľahko rozmnožujú zo svojich zlomených vetiev a spadnutých konárov, ktoré sa samé zakorenia a vytvoria novú rastlinu.

PLANT ID: Vrbá biela

Salix alba L.

Základné údaje:

Súčasný stav: Minimálne riziko ohrozenia
Výskyt: Rozšírená po Európe i Veľkej Británii

Popis rastliny (taxonómia)

Opadavý strom a príslušník rodu Vrb (Salix) a čeľade vrbovitých (Salicaceae). Vrbá biela je jedna z najväčších a najznámejších vrb, známa vďaka svojim striebřistým listom. Kôra starších jedincov je hlboko zvrásnená. Keď je neorezávaná, konáre rastú priamo dohora a koruna je tým pádom úzka – strom môže dosiahnuť výšku až 30m a priemer iba 1 meter.

Kvitne: Od apríla do mája

Štruktúra kvetu: jahňady rastú na krátkych olistených stopkách a objavujú sa zároveň s novými listami. Žlté samčie jahňady sú dlhé približne 5cm, samičie jahňady majú zelenkasto žltú farbu.

Plody: koncom mája.

tobolky bez stopiek na podlhovastých zrelých samičích jahňadách sú zelenožlté a hladké, postupne sa obaľujú bielymi chlčkami a semená uchovávajú vo vnútri.

Listy: Dlhé a štíhle (kopijovité), striebřisté (dĺžka 12cm, šírka 2cm), na okrajoch oblé zúbky (do 50 na každej strane). Počas rastu list stráca jemné biele chlčky pokrývajúce hornú stranu, kým na dolnej strane zostávajú, vďaka čomu má list striebřistú farbu.

Prostredie: Nachádza sa kdekoľvek vo výške 0 – 2400 m.n.m. Rastie rýchlo a v najmä v miernom podnebí, pri riekach, jazerách, rybníkoch, potokoch a močarínach.

Puky: Pokryté sivastými vláskami. Puky môžu byť tmavohnedé, červenkasté alebo žlté a ležia zvyčajne plocho na vetve.

Miesto v reťazi

Sú základom mnohých potravných reťazcov. Nektár zbiera hmyz, semenami sa živia vtáky a cicavce. Poskytuje útočisko aj mnohým predátorom a parazitom.

DVOJNÍCI: Podobnými druhmi sú:

Na vidieku nájdeme veľmi podobné druh vrby. Sledujte však pozorne jednotlivé znaky, pretože vrby sa často navzájom krížia a potomstvo vykazuje znaky viacerých druhov.

Charakteristické striebřisté listy, chlpaté púčiky a mladé výhonky odlišujú vrbu bielu od blízkej príbuznej, vrby krehkej (*S. fragilis* L.). Zvuk suchých praskajúcich vetiev je typický pre tento príbuzný druh a vrbu bielu vďaka tomu ľahko odlišíte.

Iné názvy

Známa tiež ako smutná vrba, belica, potočnica.

Čo si všimnúť

Nezameniteľná vďaka svojim štíhlym striebřistým listom.

Ak sa kmeň nechá prirodzene rásť, v búrlivom počasí má tendenciu sa štiepiť a často ponecháva časti stromu ako prekážku v rieke..

Najlepší čas na zber/pozorovanie

Jar: Keď sú listy plstnaté a biele. V severných častiach Európy, kde väčšina stromov ešte nezačala ukazovať listy, sa na oslavu Kvetnej nedele často používajú namiesto palmových konárov vrbové vetvy.

V polovici leta: všimajte si na unášané chumáčiky šíriace semená nové miesta.

Stonka a kmeň

Kmeň je tmavosivý so vzájomne prepletenými výstupkami a prasklinami, vetvičky okrúhle, v mladosti pokryté jemnými chumáčikmi, neskôr túto pokrývku strácajú a v zime majú zelenkastý až hnedozelený odtieň. Vetvy sú ohybné a nepraskajú, keď sa zohnú – tým sa dá vrba bielu odlišiť od vrby krehkej (*S. fragilis*).

PLANT ID: Vrbá biela *Salix alba* L.

Čo skrýva meno – časť latinského názvu *alba* znamená biely a odkazuje tým na bledo sfarbené listy.

Botanický glosár (prvá časť)

Prisadnutý- tesne pritlačený k vetve alebo ležiaci plocho na nej

Šupina puku- chráni mladý púčik a vyvíjajúce sa listy

Zvrásnený- pokrytý prasklinami (na kmeni)

Plesne- organizmy, kam patria aj huby, kvasnice a bežná pleseň

Cecídie- zhrubnutia vytvorené cudzopasníkmi

Parazity- organizmy žijúce z iných organizmov

Botanický glosár (druhá časť)

Línia zrastu- spojenie pripomínajúce švík na hranici dvoch zrastených šupín púčiku.

Jahňady- strapce malých kvetov

Tyčinky- samčia časť kvetu pozostávajúca z vlákna a peľnice

Blizna – samičia časť kvetu, ktorú opelňuje hmyz

Lenticely-výstupky na povrchu konárov a kmeňa – priedušné póry

Stredová žila- stredová os listu a súčasť žilnatiny, z ktorej vybiehajú aj ostatné žilky.

Bližšie sa s vrbou môžete zoznámiť prostredníctvom náučnej filmotéky Pappusu.

Klimatické indikátory

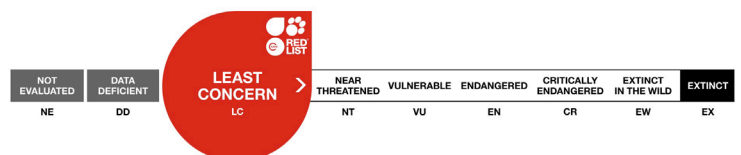
Všetky vrby majú rýchly rast a môžu veľmi rýchlo reagovať na zmeny životného prostredia, čo ich robí dôležitými pre meranie reakcií na naše meniace sa podnebie.

Najstarší – Najväčší – Najvyšší: Holandsko drží rekord s vrbou najvyššieho veku – 263 rokov; v Maďarsku sa v oblasti Dunasziget nachádza strom s druhým najväčším obvodom, 9,08 metra. Ide o jeden z najrýchlejšie rastúcich stromov, ktorý môže za rok vyrásť až o tri metre do výšky.

Celosvetový výskyt – Ide o pôvodný druh vyskytujúci sa v celej Európe i na východe Veľkej Británie. DO iných častí Británie sa dostala umelo, no ešte v dávnych časoch.

Globálne riziko vyhynutia (IUCN – Červená značka).

Bežný rozšírený druh, ktorému nehrozí environmentálne riziko.

Poznámka: Škála predstavujúca mieru ohrozenia vrby.